

FOLYÓIRAT A TURISTASÁG ÉS HONISMERET TERJESZTÉSÉRE
KIADJA A MAGYAR TURISTA EGYESÜLET

A turistaság és a hazai barlangkutatás.

Aki először lépi át valamely nagyobb barlang küszöbét, különös, mondhatnám félelmetes érzés fogja el a lelkét. Az örök sötétség hűvös birodalma, a barlang falain megjelenő árnyékképek, a halotti csendben lecseppenő víznek visszhangja, a csobogó barlangi patak moraja, a fejünk fölött elreppenő denevérek suhanása és a szebbnél-szebb cseppkőalakulatok ékessége, mind olyan szokatlan és misztikus jelenségek, amelyek gyermekkori mesékönyveink tündérországaikat tündérekkel és törpéikkel együtt juttatják emlékezetünkbe. S valóban a barlangok egészen különálló földalatti birodalmakat jelentenek, ahol más a vízfolyásnak rendje, más a kőzeteknek formái kialakulása, más az ideszokott élő lényeknek az életmódja. Itt rejlik a környező vidék kialakulásának földtani multja, itt találjuk meg az őskor állatvilágának csontmaradványait s ugyancsak itt leljük meg az ősember egyszerű kultúrájának emlékeit is. Egészen különálló világ ez, amelynek kutatása a legvonzóbb turistatörekvések közé tartozik.

Nem kell tehát csodálkoznunk, hogy a természet szépségeiért lelkesedő turisták kirándulásai alkalmával mindenkor a barlangokat is előszeretettel keresték fel és ezeknek rejtélyes zugait, hasadékait, mély és magas kürtőit kutatni kezdték. A barlangok feltárása a turistatörekvéseknek egészen külön ágazata, amely az utolsó húsz évben különösen Ausztriában fejlődött ki magas színvonalra. A háború után kis területre zsugorodott Ausztria az osztrák turisták működési területét a kisebbdedt alpesi hegyvidékeknek tüzetesebb átkutatásához vezette és a turistákat nemcsak a hegycsúcsok ormaira, hanem a barlangok mélységébe is leparancsolta. Így került számos alpesi kis üreg revízió alá s ez a revízió a világ legnagyobb barlangjainak, az Eisriesenwelt, a Rieseneishöhle és a Mammuthöhle felfedezéséhez vezetett. Ezeknek a barlangóriásoknak kutatása és tanulmányozása új ágat teremtett a turistaságban és az osztrák barlangkutató turistákat valóságos tudósokká nevelte.

A turistáknak egyébként is különös szerepük jutott egyes tudományzajok fellendítésében, nevezetesen földrajzi és földtani kutatásokban. Így a magas hegyvidékek földtani ismeretét és a gleccserek birodalmának tanulmányozását alpin-túrázások készítették elő. Egzotikus földrészek és a sarkvidékek tudomá-

nyos kutatását ugyancsak nagyobb szabású turistaexpedíciók és útleírások előzték meg. Hasonlóképpen a barlangok tudományos kutatását is turista barlanglátogatások és barlangleírások előzték meg.

Ha végigfutunk a magyar barlangtani irodalom régibb történetén, azt fogjuk tapasztalni, hogy a *barlangvonatkozású dolgozatoknak 97 százalékát turisták írták*. Ez legjobb bizonyítéka annak, hogy a *hazai barlang-ügyet régebben majdnem kizárólag a turisták szolgálták*. Tudományos barlangértékelést ebben az időben csak elvétve találunk, ezek is rendszerint olyan tapasztalatokat rögzítettek, amelyeket tudósaink csak futólag egyik-másik barlangban szereztek. *A turisták barlangkutató munkásságukkal szilárd alapot teremtettek, amelyre mi, barlangkutató szakemberek, tudományos kutatásainkat felépíthetjük*. Mikor 25 év előtt megkezdtük a hazai barlangok rendszeres kutatását, ismét a turisták voltak azok, akik bennünket az egyes hazai barlangokra figyelmeztettek, az egyes barlangokhoz elvezettek s azok kutatását sürgették.

Mi, szakemberek, a turistáknak barlangkutató érdemeit olyképpen ismertük el, hogy 1926-ban, amikor a Magyarhoni Földtani Társulatnak Barlangkutató Szakosztályát önálló *Magyar Barlangkutató Társulattá* szerveztük át, társulatunk programjában a tudományos célok mellé a turistaszempontokat is felvettük és *választmányunkba 50%-ig turistákat választottunk be*. Azóta a barlangkutató szakemberek és turisták példaadó egyetértésben és barátságban működnek. Ennek az együttműködésnek az eredményei az utóbbi években majdnem minden barlangkutató vállalkozásunkban észrevehetőek.

A Pálvölgyi-barlangot, hazánk egyik legnagyobb, legérdekesebb és jelenleg legjobban rendezett barlangját, a Pannonia T. E. barlangkutató tagjai állították talpra. A régóta ismert ugyancsak nagyszabású és bonyolult szerkezetű Solymári-barlang ügye is csaki most lendült fel, mióta a *M. T. E. Pénteki Asztala* tőzomszédságában menedékházat épített és a barlang rendezését a Magyar Barlangkutató Társulattal karöltve megkezdte. Tavaly történt, hogy a *Magyar Turista Egyesület* a klastrompusztai menedékháza közelében nyíló Leány-barlang turista feltárását határozta el s mivel ez a feltáró munka csak egyes részek rendszeres felátásával volt lehetséges, anyagi áldozatot hozott, hogy ezek az ásatások megtörténhessenek. Utalok továbbá a csákvári Esterházy-barlang esetére is, ahol a *Magyar Turista Egyesület székesfehérvári osztályának* tagjai a barlangkitöltésnek hátulsó részét kiásták, azt remélve, hogy annak folytatását megtalálják. Ásás közben érdekesnek látszó csontokat találtak s felfedezésüket a napilapokban közölték. Mikor azután mi, szakemberek is, a barlangot megvizsgáltuk, kitűnt, hogy a csákvári barlang a világ egyik legnevezetesebb őslénytani lelőhelye, amely olyan régi trópusi állatok maradványait zárja magában, amilyent barlangban eddig seholsem találtak. Ha a székesfehérvári turisták ezt a barlangot meg nem bolygatják, ki tudja, mikor akadunk erre a felbecsülhetetlen értékű őslénytani lelőhelyre.

A turisták közreműködése főleg olyan barlangoknál nyer különös fontosságot, amelyek nehezen hozzáférhetőek és amelyeknek bemászása bizonyos gyakorlatot és bátorságot igényel. Ilyen barlangok a zombolyok, vagy ördöglyukak, amelyek kütszerűen, függőlegesen a mélységbe terjednek. Ezeket kizárólag sziklamászásban megedzett turisták kutathatják. Hazánkban eddig ilyen irányú kutatások a Vecsembükkben, Abauj-Torna megyében és tavaly nyáron a Bükk-hegység nyugati részében történtek. Az előbbieket a *B. E. T. E.*, az utóbbiakat a *M. T. E.* barlangkutató tagjai tárták fel.

Hazánkban számos ilyen barlang van, amelyben ember még sohasem volt, fogalmunk sincs arról, hogy ezek milyen mélységbe vezetnek. A zombolyok gyakran nem egyebek, mint nagy barlangok kürtői, ezek kutatása tehát váratlan felfedezésekhez vezethet. Nagyszabású zombolykutatásokat jelenleg az olaszok a krajinai és isztriai Karstban végeznek és óriásnagyságú földalatti üregeket tárnak fel. Most, hogy elvesztettük összes magas hegységeinket, turistáink a zombolyokban új sziklamászó területeket találnak, amelyek sok tekintetben talán még érdekesebbek és vonzóbbak, mint a hegyvidéki sziklamászó-vállalkozások. Reméljük, hogy az ebben az irányban megindult turistatörésvé-
sek csonkahazánknak még sok rejtett, eddig ismeretlen természeti emlékét tárják fel a turisaság és tudomány javára.

Dr. Kadic Ottokár.